

Preteklo leto (za bralce sedaj že predpreteklo) je pomenilo premik v povezovanju nevladnih organizacij (NVO) s področja ohranjanja narave, v letu 2018 pa smo v okviru naravovarstvenih prizadevanj to sodelovanje še nadgrajevali. Začetek leta je zaznamovalo naše nadaljnje prizadevanje za kakovostno pripravo *Nacionalnega programa varstva narave (NPVN)*, a je po pomladi Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) »zmanjkalo energije« (ali pa idej), da bi program oblikovalo na način, skladen z *Zakonom o ohranjanju narave*, in ga ciljno usmerilo, primerno izzivom 21. stoletja. Jeseni je MOP objavilo *Osnutek pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot* in do 29. novembra 2018 zbiralo pripombe nanj. Svoje pripombe na dokument so oddali tudi Slovensko odonatološko društvo, Botanično društvo Slovenije, Zavod Symbiosis in Društvo za preučevanje rib Slovenije, ki so poleg še nekaterih podali predvsem načelno sporočilo, da je bilo opravljeno delo nedovršeno in da osnutek ne posega v izboljšavo varstva naravnih vrednot, ki v resnici deluje slabo. V oddanem mnenju so pokazali na primere slabe posodobitve politike upravljanja z naravnimi vrednotami. Obenem sem še s svojim mnenjem sporočil, da so bile spremembe tudi administrativno slabo pripravljene, vključno s tem, da tudi ta predpis ni bil pripravljen skladno z *Zakonom o ohranjanju narave*. Sedaj je znova na potezi MOP, da prejete pripombe objavi in nanje odgovori. V okviru povezovanja smo našli čas tudi za skupno izvedbo dogodka BioBlitz Slovenija, ki je tokrat potekal pri Račah, in vrsto drugih dogodkov. Še širše smo se povezali pri ustanavljanju Sveta ministra za okolje in prostor za sodelovanje z nevladnimi organizacijami kot posvetovalnega organa ministra MOP (in ne kot strokovnega, kot marsikdo, vključno z nekaterimi člani, napačno razume kot vlogo tega telesa). Več o njem lahko izveste v enem od naslednjih prispevkov.

25. oktobra 2018 je v Državnem svetu potekal posvet *Povezani v izobraževanju za naravovarstvo*, ki je obeležil desetletje srednješolskega in višješolskega izobraževanja na področju naravovarstva v okviru Konzorcija biotehniških šol Slovenije. V tem času so v programih izobrazili več kot dva tisoč mladih, a kot je na posvetu opozorila vodja Sektorja za ohranjanje narave na MOP, ni po zaključku šolanja nihče od njih zaposlen v državnem naravovarstvu (je pa slednje zaradi obilice t. i. kohezijskih projektov v letošnjem letu medse sprejelo večje število novih zaposlenih). Koncept takšnega izobraževanja je sicer daleč od srži naravovarstva, že zato bi veljalo napore usmeriti v preimenovanje doseženih nazivov, morda v tehnike za trajnostni razvoj ali inženirje trajnostnega razvoja. A je treba kritiko nameniti tudi nam samim. NVO smo imele možnost vključitve v telo, namenjeno reviziji poklicnih standardov izobraževanja na področju naravovarstva, a s področja žive narave ni bilo nobenega predloga. S strani NVO sta bila tako imenovana člana iz vrst geologov in geografov, s čimer sicer ni samo po sebi nič narobe. Morali si bomo priznati, da se moramo v tovrstne postopke za namen izboljšanja izobraževanja in stanja v naravovarstvu (kar verjamem, da si želimo) tudi sami aktivneje vključevati. Krivda za »spanje« pa seveda ni zgolj v našem mirovanju.

Podobna zgodba z »našim« nesodelovanjem je značilna tudi za področje kmetijske politike, ki ji v tokratni osrednji temi namenimo več prostora. Stanje našega vključevanja na tem področju se sicer malenkost izboljšuje. A kot ugotavljajo tudi raziskovalci v publikaciji *Vrednotenje slovenske kmetijske politike v obdobju 2015–2020* je bila dosedanja kmetijska politika pri naslavljanju

problema ohranjanja narave neuspešna in premalo učinkovita. Zagotovo pa nam bo lažje kot se resno spoprijeti z naravi prijaznim spreminjanjem kmetijske politike (sploh če se MOP ne bo resno angažiralo na tem področju) čez zimo iskati jajčeca repkarjev, k čemur nas v prvem prispevku tokratnega *Trdoživa* vabijo metuljarji. »En« od repkarjev tudi krasi naslovnico. Metulj, tokrat nočni, je tudi objekt predstavitve v osebni izkaznici.

Še več vsebin številke pred vami se navezuje na aktivno naravovarstvo. Od prve najdbe tujerodnega invazivnega močvirskega škrlarja pri nas ter pomena mejic in mokrišč za blaženje podnebnih sprememb do varstva habitata plavčka ter močvirske sklednice in zaradi slabega upravljanja rek danes že zelo redkega nemškega strojevca. Kot vedno poročamo o delovanju društev.

Tudi k ustvarjanju tokratne številke smo povabili mlade in širšo javnost. Magistri bioloških znanosti nam predstavljajo kačje pastirje Mirnske doline in v sodelovanju z drugimi še favno globokih jam ter murke Slovenije v določevalnem ključu. Širša javnost je med drugim sodelovala v dveh fotonatečajih; predstavljamo najboljše fotografije. S prispevkom obeležujemo 230 let od smrti znamenitega Scopolija, v intervjuju pa bomo bolje spoznali biologa Grišo Planinca, ki ga na področju slovenske herpetologije dandanes najbolj poznamo po Kačofonu – preverite, ali je moč zamenjati gosenco z modrasom.

Za zaključek se ponovno vrnimo na naravovarstveno delovanje oziroma, natančneje, spremljanje tovrstnega državnega delovanja. Vlada RS se je konec novembra 2018 seznanila s poročilom, kako smo v Sloveniji v obdobju od 2015 do 2017 izvajali *Program upravljanja območij Natura 2000 (PUN)*. Ne morem se ogniti občutku, da je bil že povzetek poročila (mimogrede, avtorji poročila so neznani) pripravljen prav z namenom, da bralca zavede, saj je govora o verjetnosti, da bo nekaj izvedeno, prihodnjikov (v poročilu, ki naj bi izkazovalo preteklo delo) pa tudi ne manjka. Vendarle pa je razvidno, kdo je največji »poraženec« pri izvajanju PUN: MOP, ki še ni izvedlo več kot 500 ukrepov (25 % vseh neizvedenih), katerih izvedbo si je s programom določilo samo. O poročilu bi lahko pisal traktate, a naj si vsaj zaenkrat mnenje vsak ustvari sam ... Spomnim lahko še, da smo v zadnjem letniku *Trdoživa* (VI/2) ukrepe PUN, namenjene dvoživkam in plazilcem, že pregledali in komentirali.

Spomladi se bomo aktivno lotili izdelave naslednje poletne izdaje *Trdoživa* oz. petnajste številke. Rok za oddajo prispevkov je 1. april 2019; ponovno vabljeni k sodelovanju, tudi v rubriki Fotoživ. Do poletja vam želim prijetnega branja in obilo zimskih užitkov, preostalim članom uredništva in vsem ustvarjalcem tokratnega letnika pa se zahvaljujem za sodelovanje v letu 2018. ✨

Kakšno je vaše mnenje o *Trdoživu*?

Pred vami se nahaja že 14. izdaja biltena *Trdoživ*, ki ga v osmih društvi izdajamo od leta 2012 in je namenjena vsem članom teh društev ter tudi širši javnosti (zato tudi spletna izdaja). Da bi preverili vaše zadovoljstvo s preteklimi številkami in pridobili namige za nadaljnje delo ter vzpodbude tudi za oblikovne spremembe, smo v uredništvu pripravili anketo, k reševanju katere vas bomo pozvali kmalu po zaključku aktualnega letnika *Trdoživa*. Povzetek rezultatov bomo objavili v prihodnji številki. ✨